

Nieuwe vertraging dreigt voor pensioenhervorming

De komende jaren moet het standaard middelloonpensioen worden vervangen door 'het nieuwe pensioencontract'. Maar dat nieuwe contract bevat een ernstige ontwerpfout, blijkt uit onderzoek. Verdere vertraging voor de hervorming van het pensioenstelsel dreigt, schrijft Jeroen van Wensen.

Werkgeversorganisaties, vakbonden en het kabinet waren dolgelukkig met het Pensioenakkoord dat zij vorig jaar juli bereikten. Na jaren van praten zou er dan eindelijk een nieuw pensioenstelsel van de grond komen. Maar de invoering ervan hapert. Het wetgevingsproces heeft al een jaar vertraging opgelopen door veel kritiek vanuit de sector. En deze week verscheen weer een enorme beer op de weg.

Ondeugdelijk op drie van de vier onderdelen

Netspar, een belangrijk onderzoeksnetwerk op pensioengebied, heeft de zogeheten solidariteitsreserve onder de loep genomen: een cruciaal mechanisme in 'het nieuwe pensioencontract'. Maar op drie van de vier onderdelen blijkt het mechanisme ondeugdelijk. En dat zet de juridische haalbaarheid van de pensioenhervorming flink onder druk.

In het nieuwe stelsel mag een pensioenfonds dat het nieuwe pensioencontract uitvoert maximaal 15 procent van het fondsvermogen in de solidariteitsreserve stoppen. De overige 85 procent komt op naam te staan van de deelnemende werknemers en gepensioneerden, met een persoonlijke pensioenpot.

Ambtenaren- en onderwijzerspensioenfonds ABP heeft een belegd vermogen van 530 miljard euro. Daarvan zou in het nieuwe pensioenstelsel 80 miljard euro in de solidariteitsreserve kunnen worden gestort. De reserve valt enigszins te vergelijken met de buffers die fondsen wettelijk verplicht moeten aanhouden in het huidige systeem. De solidariteitsreserve wordt daarentegen niet wettelijk verplicht, maar is dan een keus van de sociale partners in de sector of het bedrijf.

De doelen van de solidariteitsreserve

De solidariteitsreserve heeft verscheidene doelen. Het fonds kan ermee voorkomen dat er zogenaemde pech- en gelukgeneraties ontstaan: in slechte tijden keert het fonds extra pensioen uit, in goede beleggingstijden gaat er extra geld naar de reserve.

Maar het dient ook om inflatieschokken op te vangen: als prijzen opeens stijgen, kunnen pensioenen vanuit de reserve worden opgehoogd. Of als gepensioneerden gemiddeld langer in leven blijven dankzij betere geneesmiddelen, moet een fonds veel langer pensioen uitkeren dan op voorhand gedacht. Ook dat kan worden betaald uit de solidariteitsreserve.

Het onderzoek van Netspar laat zien dat de solidariteitsreserve in geen van die drie gevallen soelaas biedt. Die risico's kunnen ook zonder zo'n reserve worden opgevangen, door de deelnemers aan het pensioenfonds.

Meer risico, meer rendement

Het enige voordeel van de solidariteitsreserve is dat er mogelijk hogere beleggingsrendementen kunnen worden behaald, met hogere pensioenuitkeringen. Maar dat komt vooral doordat er, via een ingewikkelde constructie, meer beleggingsrisico's worden genomen.

Al langer hebben deskundigen hun twijfels over het nieuwe pensioencontract, omdat het vooral de belangen van de gevestigde orde in de sector lijkt te dienen.

Veel sectoren kennen zogeheten verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen. Alle werkgevers in een bedrijfstak met zo'n fonds moeten daar verplicht het pensioen van hun werknemers onderbrengen.

Knutselbuffer ten behoeve van de vakbond

Die verplichte winkelnering is juridisch alleen houdbaar als commerciële partijen de regeling niet kunnen uitvoeren. Dat is het geval bij het huidige (standaard) middelloonpensioen, waarin allerlei solidariteiten zitten: gezond betaalt voor ziek, jong voor oud, en zo verder.

Bij invoering van het nieuwe pensioencontract verdwijnt een deel van die solidariteit. Om de verplichtstelling juridisch toch overeind te kunnen houden, is de solidariteitsreserve bedacht. Een ingreep om bedrijfstakpensioenfondsen ook in het nieuwe stelsel te kunnen laten voortbestaan.

Maar die vlieger lijkt dus niet op te gaan nu de solidariteitsreserve geen meerwaarde biedt. Het betekent dat de pensioenonderhandelaars weer naar de tekentafel moeten.

De pensioencontracten van het nieuwe stelsel

Het nieuwe pensioencontract, ook wel de solidaire premiereregeling genoemd, moet het standaardcontract worden in het nieuwe pensioenstelsel. Het vervangt de middelloonregeling. Bij de middelloonregeling hangt de hoogte van de pensioenuitkering af van het aantal dienstjaren en het gemiddelde ontvangen loon.

Naast het solidaire pensioencontract kent het nieuwe stelsel ook 'een individueel premiecontract'. In beide nieuwe regelingen wordt het vermogen collectief door het pensioenfonds of de verzekeraar belegd, is de uitkering afhankelijk van de beleggingsrendementen en staat het pensioenvermogen op eigen naam van de deelnemers.

Het verschil tussen de twee zit hem in de solidariteitsreserve, het onderscheidende element van het solidaire pensioencontract. Nu dat niet lijkt te werken, ontbreken nut en noodzaak van het solidaire contract.

Per 2027 moeten de bestaande middellooncontracten en premiereregelingen zijn omgezet naar een van de twee nieuwe regelingen. Slechts in uitzonderingsgevallen mag een pensioenfonds middelloonregelingen blijven uitvoeren.

Door Jeroen van Wensen - 23 okt 2021

Reactie

Edwin Visser@Pensioenupdate

Knutselbuffer heeft aldus Netspar geen meerwaarde. Het heeft hiermee alleen nog de functie om de verplichtstelling en rol van sociale partners te behouden.